

8 LÆRERROLLER I EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

FOTO: MARIE ELKJÆR

Maria Leth, Koordinator ved Skoletjenestenetværket Midtjylland og
museumsinspektør ved Gammel Estrup

SKOLETJENESTEN
VIDENCENTER FOR EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

8 lærerroller

EVALUATOR
Observerer på et aftalt
undersøgelsesfelt
for at kunne indgå i
evaluering til slut

KOBLINGSDANNER
Deltager aktivt ved at hjælpe
eleverne med at skabe
koblinger til tidligere
undervisning på skolen

RELATIONSBYGGER
Interagerer med eleverne
for at skabe tillid, tryghed
og relationer i
undervisningssituationer

MEDSPILLER
Deltager aktivt
ved at være nysgerrig
og give legitimitet til
deltagelse i aktiviteter

OBSERVATØR
Deltager og observerer
eleverne i undervisningssituationen
med henblik på at få nye indsigter

PRAKTISK HJÆLPER
Deltager aktivt ved at hjælpe
elever og underviser med
praktiske forhold i afviklingen
af undervisningen

VEJVISER
Interagerer med eleverne med
henblik på at fastholde fokus
og afstemme adfærd i det
eksterne læringsmiljø

SPØRGER
Stiller spørgsmål
til underviseren der
understøtter faglige
perspektiver og pointer

Skoletjenesten

- Kolding Stadsarkiv
- Videnprodukt
- Fælles sprog
- Ny kultur for samarbejde

Gammel Estrup

- Didaktisk rammesætning
- Relationsdannelse og forventningsafstemning
- **Dobbelt værtskab**

Hvilke roller har du erfaring med
at læreren indtager i eksterne læringsmiljøer?

8 lærerroller i eksterne læringsmiljøer

.....

Denne model kan bruges som afsæt for at afklare og forventningsafstemme lærerens roller i forhold til samarbejdet om undervisning i et eksternt læringsmiljø. Modellen kan inspirere til nye roller som på forskellig vis kan skabe rum for, at læreren undervejs undersøger, observerer, opdager og bliver overrasket på ny.

Tre gode grunde til at arbejde med lærerroller

1

Elevernes læringsudbytte kan stige når undervisere i et eksternt læringsmiljø og lærere samarbejder og inddrager hinanden i udvikling, afvikling og evaluering af undervisningsforløb (Thorhauge, 2014; Knudsen & Olesen, 2016).

2

Elevernes psykologiske behov kan understøttes, hvis rolleafklaringen i det eksterne læringsmiljø formidles videre til eleverne som en del af undervisningsforløbets opstart, fordi de derigennem tilbydes en tydelig struktur for afviklingen af forløbet.

3

Afstemningen af roller åbner for gensidig læring, hvor underviseren i et eksternt læringsmiljø og læreren får et kendskab til hinanden, der ud over det specifikke undervisningsforløb kan berige deres egen undervisning (Skoletjenesten, 2019).

8 lærerroller i eksterne læringsmiljøer

Forventninger til rollerne

KOBLINGSDANNER

Skaber koblinger til klassens undervisning ved at inddrage tidligere erfaringer, pointer, emner m.v., som er væsentlige for elevernes forståelse.

Læreren kan være opmærksom på: At tage initiativet til koblingerne og afstemme med underviseren, hvornår det er okay at afbryde. Derudover at finde passende "lommer" til afbrydelserne og ikke at foregribe eller afsløre underviserens pointer.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At opfordre læreren til at skabe koblinger samt give plads til afbrydelser.

MEDSPILLER

Spørger nysgerrigt ind til undervisningen og deltager sammen med eleverne i aktiviteterne. Hjælper eleverne med at komme i gang med gruppearbejde, vejleder, læser og forstår opgaver sammen med eleverne.

Læreren kan være opmærksom på: At turde sætte sig selv i spil og bruge sin viden om eleverne til at støtte positivt op om de elever, som kan have brug for ekstra hjælp.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At understøtte læreren i at spille en aktiv rolle under afviklingen af undervisningsforløbet.

EVALUATOR

Undersøger og observerer et klart afgrænset felt, for afslutningsvist at kunne evaluere på det og trække (ny) viden ud. Kan både opstå på lærerens eget initiativ, fx ved at undersøge elevernes samspil under aktiviteterne eller på underviserens initiativ, fx for at blive klogere på en nyudviklet aktivitet.

Læreren kan være opmærksom på: At forblive tæt på eleverne og tilbyde hjælp, når det er nødvendigt, da det øger elevernes tryghed i det eksterne læringsrum.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At have afstemt felt og evalueringsform med læreren inden besøgsdagen.

VEJVISER

Vejleder eleverne i forhold til opførsel og deltagelse. Der kan være årsager til elevers opførsel, som ligger uden for underviserens kendskab.

Læreren kan være opmærksom på: At gennemgå aftaler om opførsel med klassen inden besøgsdagen.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At udarbejde og sende retningslinjer for deres eksterne læringsmiljø til læreren inden besøget.

RELATIONSBYGGER

Har fokus på eleverne og deres trivsel. Når underviseren i det eksterne læringsmiljø tager styringen i undervisningen, kan læreren koncentrere sig om eleverne og relationerne. Underviseren siger til, hvis/hår der er brug for andet end det.

Læreren kan være opmærksom på: At støtte positivt op om elevernes energi og nysgerrighed i et eventuelt første møde med et nyt sted.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At være tydelig i kommunikation og forventninger, hvis/hår man ønsker, at læreren træder ind i en anden rolle.

SPØRGER

Bruger underviseren i det eksterne læringsmiljø til nye indsigter i et specifikt fagområde, nu hvor den faglige sparring er lige ved hånden.

Læreren kan være opmærksom på: At bruge de naturlige pauser i undervisningsforløbet til at spørge nysgerrigt ind, så en tidsplan ikke skrider.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At være tydelig i kommunikationen med læreren, hvis man har ønsker til, hvornår sådanne spørgsmål giver bedst mening at stille under et forløb.

OBSERVATØR

Observerer og skriver eventuelt noter, med fokus på klassedynamikker, trivsel, sprog, læringskultur eller noget helt femte.

Læreren kan være opmærksom på: At forblive tæt på eleverne under observationerne, da det øger elevernes tryghed i det eksterne læringsrum.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At være tydelig i sin kommunikation og forventninger, hvis/hår man ønsker, at læreren træder ind i en anden rolle.

PRAKTISK HJÆLPER

Hjælper med praktiske opgaver, så aktiviteterne glider nemmere, og eleverne kan opnå et bedre flow.

Læreren kan være opmærksom på: At anvende undervisernes anvisninger, da afviklingen er udviklet på baggrund af omfattende praksiserfaring.

Det eksterne læringsmiljø kan være opmærksom på: At underviseren kommunikerer tydeligt, hvis denne gerne vil have hjælp, og hvad denne gerne vil have hjælp til.

8 lærerroller i eksterne læringsmiljøer

Tre brugssituationer

- 1: "BOOKINGBEKRÆFTELSE TIL LÆREREN"
2: "INFORMATION PÅ EGEN HJEMMESIDE"
3: "INTRODUKTION PÅ BESØGSDAGEN"

Brugssituation 1:

Her er et eksempel på, hvordan man kan bruge modellen som forventningsafstemning med læreren i en bekræftelsesmail forud for et besøg.

"BOOKINGBEKRÆFTELSE TIL LÆREREN"

To: Lærer

From: Det eksterne læringsmiljø

Kære Lærer

Vi glæder os sådan til at se 6.A og dig om to uger.

Som aftalt, så står vores underviser klar ved hovedindgangen kl. 10 for at tage imod jer.

For at kunne levere det bedst mulige undervisningsforløb i samarbejde med jer, er det altid en forventning fra vores side, at følgende to ting er klaret hjemme på skolen inden besøgsdagen:

- Læs den vedhæftede model "8 lærerroller i eksterne læringsroller", som er en model til afklaring af roller i eksterne læringsmiljøer. Derved er du klar til på besøgsdagen, sammen med underviseren, at kunne afklare hvilke(n) rolle(r) du gerne vil indtage i løbet af undervisningsforløbet.
- I dokumentet har vi også beskrevet, hvorfor vi arbejder med netop denne model. Du kan med fordel orientere dig i Tre gode grunde til at arbejde med lærerroller først i dokumentet.

Venlig hilsen

Skoletjenesten på XX museum

Brugssituation 2:

Her er et eksempel på, hvordan man kan bruge modellen på egen hjemmeside som forberedende information til lærere, der ønsker at booke undervisningsforløb.

"INFORMATION PÅ EGEN HJEMMESIDE"

Vi ved, at det kan påvirke elevernes læringsudbytte, når undervisere i eksterne læringsmiljøer og lærere samarbejder og inddrager hinanden i afviklingen af undervisningsforløb.

Derfor arbejder vi bevidst med afklaring af roller inden afviklingen af vores undervisningsforløb. Ved brug af modellen "8 lærerroller" får vi sammen med lærerne et sprog til at rammesætte undervisningsforløbet. På den måde kan vi kommunikere til eleverne, hvad der skal ske og hvorfor. Derfor sender vi altid modellen ud til lærerne forud for besøget, så begge parter kan møde forberedt op til forventningsafstemningen på forløbsdagen.

Se nærmere på modellen allerede her, og få gode ideer til roller i jeres kommende undervisningsforløb: [8 lærerroller](#).

Brugssituation 3:

Her er et eksempel på, hvordan man kan bruge modellen som forberedelse sammen med læreren og som introduktion til undervisningsforløbet med eleverne på selve besøgsdagen.

"INTRODUKTION PÅ BESØGSDAGEN"

"Hej Lærer, og velkommen til.

Mens eleverne sætter deres taske og hænger jakkerne op, så lad os sammen kigge på modellen "8 lærerroller". På den måde får vi sammen sat en god ramme for afvikling af dagens undervisningsforløb."

Når underviser og lærer kigger på modellen sammen, er den måske i papirform, måske hænger den et fast sted, eller måske er den på en tablet.

Ide A: Underviser: "Med det undervisningsforløb, som vi har sammen i dag, hvilke(n) rolle(r) tænker du at bidrage med til afviklingen af undervisningsforløbet?"

Ide B: Underviser: "Med det undervisningsforløb vi har i dag, har vi haft gode erfaringer med, at læreren indtager to roller:

1. Observatør, der sker nemlig altid noget spændende med eleverne under aktiviteterne, som både kan være interessant for dig at se udefra, og som måske samtidig kan bidrage med inspiration, og
2. Vejviser. Hvad tænker du om det? Var der andre roller du kunne se dig selv bidrage med til afviklingen i dag?"

Med henblik på at højne elevernes læringsudbytte på besøgsdagen tydeliggør underviseren herefter, i velkomsten til eleverne, hvad hun i samarbejde med læreren har besluttet:

"Velkommen 6.A. Hvor har jeg glædet mig til at møde jer. Lærer og jeg har planlagt, at i dag skal handle om Undervisningsforløb 1, fordi I jo har været optaget af at tale om X i klassen. Vi har også aftalt, at Lærer i dag vil prøve at indtage en rolle, vi kalder for: "observatør". Det betyder, at Lærer vil være optaget af, hvordan de aktiviteter, vi laver sammen, fungerer, og hvad der kan komme ud af at arbejde på den måde. Det bliver spændende. Derudover så er planen i dag, at vi sammen skal..."

Husk: Som lærer kan man sagtens bevæge sig mellem flere roller i løbet af ét undervisningsforløb. Det kunne for eksempel være mellem: Koblingsdanner, Medspiller og Vejviser.

STAND'N'TALK

Hvordan kunne du se
dig selv bruge modellen?

Lærere, kollegaer, studentermedhjælpere,
frontpersonale...?

8 LÆRERROLLER

Du kan finde modellen,
forventninger til rollerne og
brugssituationer på
skoletjenesten.dk eller...

LIGE HER:

Maria Leth
Koordinator for Skoletjenestenetværket Midtjylland
Museumsinspektør Gammel Estrup
+45 87 95 07 07
ml@gammelestrup.dk

Find værktøjer, inspiration og undervisningstilbud på
www.skoletjenesten.dk

